

Õppimine teeb õnnelikuks!

Anneli Pärna
tulevane andragoog

Sageli küsitakse minult, mis eriala see andragoogika on, mida ma Tallinna Ülikoolis õpin. Vastan enamasti, et andragoogika on täiskasvanute pedagoogika, kus rõhk on ise õppimisel. Pedagoogika seevastu keskendub õpetamisele – teadmiste ülekandmisele õpetajalt õpilasele. Samas eksisteerivad mõlemad suunad haridusmaastikul koos ja täiendavad teineteist.

Täiskasvanute õpe hõlmab endas pea kõiki eluvaldkondi. Just seetõttu tugineski tänapäevase andragoogika isa – Malcolm Knowles oma teoorias paljudes eri teadusharudes 1960-1980 a. läbiviidud uuringutele. Nendes analüüsi, kuidas toetada elukestvas õppes osalejaid, et õppe eesmärk, sisu, keskkond ja meetodid oleks tulemuslikud.

Andragoogika teerajajad Peter Jarvis ja Malcolm Knowles on mõtestanud õppimist täiskasvanueas kui protsessi, mille käigus kogemus muutub teadmisteks, oskusteks, hoiakuteks ja väärtusteks. Eelnevate kogemuste analüüsimine ning mõtestamine leiab aset refleksiooni, ehk eneseanalüüsi kaudu ja annab võimaluse järgmisel korral teisiti reageerida või käituda.

Täiskasvanud õppija vastutab ise oma tegevuste ja tulemuste eest ning õpe toimub edukalt vaid siis, kui see on võrdsetel alustel õppija ja koolitaja vahel. Eugen Rosenstock on väitnud, et täiskasvanute koolitaja peab olema professionaal, kes suudab õppijatega koostööd teha. Sealjuures on koolitaja roll aidata õppijal areneda ennastjuhtivaks teadmiste omandajaks. Enda arengus pidev osalemine eeldab õppijalt iseseisvat mõtlemist, teadlike valikute ja otsuste langetamist ning aktiivset uute teadmiste loomist. Sõltub ju kogu ühiskonna elukvaliteet inimese võimelisusest ning valmidusest end pidevalt arendada elukestvalt õppides.

Mis siis ikkagi paneb täiskasvanud inimest õppima? Paljudel on selleks loomulik uudishimu rohkem teada saada, teistel vajadus pidevalt liikumises olla. Sisemise õpisoovi ilmestamiseks sobib Raplamaa Aasta Õppija 2019 Margot Adra lause: „Õppimine teeb õnnelikuks!“. Samas võib tuge arenguks tulla ka väljastpoolt, näiteks kaob senine töökoht või kolitakse välismaale elama. Nii sisemise kui välimise õpiajendi korral on inimesel vaja leida enesest tulenev impulss, mis on aluseks tema edasisele tegutsemisele ja arengule. Just motivatsioon määrab tegevuse eesmärgid selliselt, et need väljenduvad õppijale tema enda soovidenä.

Tundes soovi oma elus uuele astmele liikuda, on täiskasvanutel võimalus osaleda kolmes õppevormis. Esimene neist on formaalõpe, kus kooliharidust saab täiskasvanute gümnaasiumites, kutse- või kõrgkoolides. Raplamaal on kaks kutsekooli: Kehtna Kutseharidusekeskus ning Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool. Mina olen viimased aastad olnud seotud Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumiga (RTG), kus näen igapäevaselt, kuidas töö ja pere kõrvalt usinalt õpitakse. See on õppijale suur ajaplaneerimise, enesedistsipliini ja pere ning töökoha toetust vajav pingutus. Tänu „Teisel Ringil Targaks Raplamaal“ projektile toetava RTGs õppijaid sotsiaal- ja eripedagoog ning osaleda saab tasandusõppe tundides. Lisaks on lapsehoiuteenuse kasutamise võimalus. Kuigi õppimist toetavad tingimused ja tugivõrgustik on üliolulised, jääb põhivastutus ikka õppija enda kanda.

Teine õppevorm on mitteformaalne, mis on küll eesmärgistatud, aga samal ajal vabatahtlik. Tegu võib olla nii erialase täiendõppega, mida toetavad tööandjad ja Töötukassa, kui vabaharidusliku teadmiste täiendamisega, millele võib leida tuge erinevatest fondidest. Elukestvas õppes osalema kutsutakse kõiki - olenemata vanusest, hariduses, sotsiaalsest kuuluvusest või muudest teguritest.

Täiskasvanuhariduse populariseerimiseks korraldatakse, Täiskasvanud õppija nädala (TÕN) raames, õpisündmusi ja tunnustamisüritusi, mida Raplamaa on aastaid koordineerinud Ivi Sark. Koolitajate ühendamiseks ja mitteformaalõppe arendamiseks on loodud mitmeid võrgustikke. Rapla Rahvakool, mille juhatuse liige mina olen, kuulub neist kahte: Eesti Vabaharidusliitu ja Eesti Rahvaülikoolide Liitu. Lisaks loetletud võrgustikele ja tegevustele on elukestev õpe meie omavalitsuste arengukavades esindatud. Kindlasti saame maakonnas omavahelist koostööd veelgi rohkem arendada, kaasates jätkuvalt erinevaid osapooli ja küllap leiavad ka õppijad endale meelepäraseid kursusi, olgu need siis e-õppe vormis, nagu ajale kohane või kontaktõppes.

Lõpetuseks toon välja kolmanda õppevormi, meie igapäevase saatja – informaalõpe. See hõlmab õppimist tavaelu olukordades. Olgu selleks pere- või töökeskkond – alati tuleb ette situatsioone, mida lahendada ja vigu, millest õppida. Nende õpikogemuste eest ei anta meile ei tunnistust ega diplomit nagu formaalõppes, aga ehk muutume seeläbi paremateks kaaslasteks ning saame tänutäheks mõne tunnustava pilgu või naeratuse osaliseks. Peamine on, et elukestev õppimine muudaks meie enda ja ümbritsevate elusid õnnelikumaks ja edukamaks.

Rapla Rahvakooli eestvedajad Janne Liidik ja Anneli Pärna Läänemaa õppekäigul, koos U-Stuudio perenaise Urve Sikemäega.

Foto: erakogu.